

ÖSSZTÖ: FIAS ILONA

ÖSSZTÉS IDEJE: 1979.

TART.: A FALUSI TÁRSADALMI OSZTÁLYOK ÉS RÉTEGEK
ÉLETÉNEK ALAKULÁSA, TÖRTÉNETE

20 lap, 1 rajz

FŐLORACSI MUTATÓ: TÖRÖKKOPPAINT

SAK MUTATÓ: XVII, 2

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROKÁS

ÁTVEZETVE AZ EGYS. LTK, 4223-as TÉTELE ALÓL

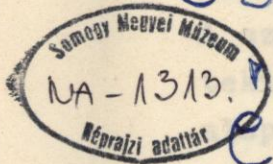
A falusi 4223

1979. évi népi pályázati
iffüvéségi lapozat II. díj

T/43/53

Városi Társadalmi osztályok és rétegek életének alaku- lása, története

Készítette: Fias Ilona Gimn. tan. III/a. oszt.

Segítette: Jóth Alajos plébános 60 é
őrn. Csizmadia Gyöngyösné 80
őrn. Császár Terencsné 77 é
Buzsáki Istvánné 79 é
Fias Lajos, Fias Lajosné 74, 65
Kémeti Vincsné
Dávid Jánosné 55
őrn. Kiss Józsefné 69
őrn. Sümegei Józsefné 68

Gépelte: Varga Ottósné

Minorszka Babalov
Laudino
Sokolov

TÖRÖKKOPPÁNY község a Somogy megyei Koppány völgy legjelentősebb középkori települése a Koppány és a Pernec-patak találkozásánál helyezkedik el. A település Árpád-kori történetéről - feltárások és levéltári anyag hiányában - keveset tudunk.

A szájhagyományban él még egy monda, amit akár eredet mondának is tekinthetünk. Ime a sötétkeréki monda egy idős néni elbeszélése alapján. "Törökkoppány a Somogyváron lakó Koppány, vagy Kupa vezér birtoka volt, aki nem volt hajlandó áttérni a kereszténységre, ezért szembekerült István királlyal. Összezsaptak az ütközetben. Mindkét fél sokáig és vitézül csatázott, de Isten segítségével István győzött. Sokáig üldözte Koppány vezért, de Sötétkerék alá érve, a békák brekegésétől nem hallotta Koppány lovainak a dobogását. Nagyon mérges lett és elátkozta a békákat. Némuljon meg minden nemzedéktek mig a világ a világ. Így mondták, aztán hogy igaz volt-e én nem tudom, de még most is Sötétkeréknek hívják azt a helyet."

Törökkoppány első okleveles említése "Koban" néven a veszprémi püspökség 1332-37. évi pápai tized jegyzékében található. Ekkor már mint plébánia szerepel, ami biztossá teszi, hogy a jelenlegi templom elődje, egy szerényebb méretű kőépület állt. 1347-ben megemlítik, hogy plébánosa van. A templom szép szentélye is ebből az időből származik.

Koppány - a másfél száz somogyi vár között - már Mohács előtt is jelentős erődítmény volt. Az 1551-53. között legfőbb hatalmat képviselő budai pasa Koppányt is elfoglalja. Nagy multu községünk a hódoltság idején jelentős hely lesz. Szandzsák /kerület/ székhelyévé fejlesztik. - Ez 1555. évi hadjáratok során alakult ki, amikor is jelentékeny somogyi területek kerültek török kézre. Az új kerület Koppány lett. Hozzá tartoztak: a koppányi náhie /járás/; a dombéi; a karádi; a kőrösi /Kőröshegy/ és a marcali náhie.

Koppányt a török tovább fejlesztette. Magas kőhányásokkal vette körül. A török aga a templomot rendezte be lakásának, ezért kerül el a hódoltság pusztításait. - A templom mögött - még a mult század végén - Friedlich Béla vendéglős udvarán állott a török fürdő, amelynek romjait 1877-ben hordták szét. A század fordulón a szomszédház jégvermének falában a fürdőmedence márvány falának egy része látható volt. Ez az aga lakásával földalatti folyosóval volt összekapcsolva. A fürdőt 3 km-re a ^Useszme erdőben lévő törökkut látta el vízzel, melyet agyagcsöveken át vezettek oda. A forrás ma is idegenforgalmi érdekessége a községnek.

Élelmiszer
A török Koppányi parancsi vezérelt életmódja, életmód
váltása a XIX. sz. végéről a felszabadulásig 2.
(Koppányi pályázat II. díjára 1979) - részlet

A hagyomány úgy tudja, hogy az utolsó agát a plébánia pincéjében fojtották meg. Zrinyi György 1587-ben rövid időre visszafoglalja a falut a töröktől. - Buda felszabadulása után 1689-ben Koppány Széchenyi Pálé, 1715-től kezdve Eszterházy Józsefé, hat év múlva fele a veszprémi püspökségé, fele pedig az Eszterházy hitbizományé a legújabb korig.

A hódoltság után népvándorlás indul a felszabadult terület felé. Koppányban 1715-ben 20 háztartást számoltak össze, 1748-ban már 96-ot. A források a lakosságot magyarnak mondják, ezt a családok nevei is bizonyítják, de azért vannak olyan családnevek is amik török eredetűek pl: Zana, Kurdi, Zsódér, Tobak.

A hódoltság utáni időkből nincs semmilyen forrás, ami a faluról szólna, csak annyit tudunk, hogy az 1929-33-as nagy gazdasági világválság Törökkoppányt sem hagyta ki szomorú meglepetéseiből. Ma a falunak kb. 800 lakója van és ebből a 800 családból nagyon kevés az olyan ember, aki még tud valamit a falu múltjáról. Ezt a keveset próbáltam most összegyűjteni, olyan 70-80 év közötti idős emberektől, akik még ismerik e nagy multu község szokásait, népviseletét. De ha ezek az emberek meghalnak, velük együtt halnak meg a szokások is. A gyűjtés során olyan dolgokról hallottam, amit nem hiszem, hogy e nélkül valaha is lett volna tudomásom.

Falunk társadalmának ^{életében} kialakulásában nagy szerepet játszott a földtulajdon. - Falunkban módosabb család-a birótól eltekintve - nem igen volt. Igaz, hogy a legtöbb családnak volt egy kevés földbirtoka, amit maga művelt, de olyan szegények is akadtak akiknek, hogy el tudják tartani a családot napszámba kellett menni, vagy feles földeket váltak. Ez annyit jelent, hogy egy gazdagabb ^{malé} megműveli a földjét, fizeti az adóját és végül megkapja a termény felét.

A faluban cselédek is voltak, akik munkájukért 17 q. búzát, kevés fát, kukoricaföldet, sőt és ahogy akkor mondták: petromot /petróleumot/ kaptak. - Ekkor jobbra csak a férfiak dolgoztak, a nők otthon maradtak, mert sok volt a gyerek. De amikor égetőbb munkák voltak a mezőn - pl. kapálás - akkor kivitték a gyerekeket is. Ahol kisebb gyerek volt, ott kivittek egy lepedőt is, azt botokra kötötték és abba rakták bele a gyereket. Este, mikor haza mentek, várta őket a kis vályogház. Volt olyan ház is a faluban, amit úgy építettek, hogy cölöpöket vertek a földbe, azt körülfonták vesszővel és utána azt sározták be. Ezek a házak általában egy füstös-konyhából és egy szobából álltak, a ház elé pedig "pitort" csináltak, amit hetenként kellett sikálni /sározni/.

3. péld.

A mi falunkban ritka volt az olyan család, akinek 2 szobája volt, akinek mégis volt, azok kiadták árendába /bérbe/ a zselléreknek. A ház berendezése igen szegényes volt, tulipános láda, 1 asztal, székek, és fekvőhelynek szőmalékszából állt.

A szekrény csak később terjedt el, ezt "ómáriumnak" vagy "fönnállónak" hívták. A konyha elmaradhatatlan tartozéka volt a kemence és a mindenféle cserépedény. A konyhákat úgy építették, hogy nem volt kéményük és a füst az ajtón távozott. Így tréfásan azt is mondhatjuk, hogy a kéményen jártakbe a konyhába. Az idősebbek és a gyerekek aludtak csak a szobában, a fiatalok az istállóban. De azt is igen lakályossá tudták tenni. A falba szegeket vertek és arra rakták a ruhát, és a frissen meszelt falra mindenféle szép virágokat rajzoltak az ujjukkal. A házak tetejét zsuppal fedték. A zsuppot csépelte rozsból készítették. A rozst úgy csépeltek, hogy 2 hosszú székre rátettek két deszkát, ahhoz verték a rozst, mikor kijött belőle a szem, akkor szépen összerakták, a cséplős ember főkötözte kérébe a zsuppot. Mikor az aratással és csépléssel végeztek, akkor lehetett csak nekiállni a zsuppózásnak, amit a "zsupposember" csinált. Ahány kéve zsuppot főtt a házra, annyi kiló búzát kapott érte. Ez a zsupp jó sokáig eltartott, ha legalább évenként javították.

Télen - mikor a mezőn nem igen akadt munka - akkor a férfiak elszegődtek az erdőbe dolgozni. A falunk határában lévő erdő az Eszterházy herceg és a veszprémi püspökség tulajdonában volt és a férfiak itt vágták a fát telente. Voltak olyanok, akik a környező faluk uradalmaiba mentek dolgozni. Pl: A szakcsi major, Varjad, Gyarlód, ide leszerződtek nyárra aratni, mert nyáron ez volt a legfontosabb munka, a mindennapi kenyér megszerzése. Készültek is rá. Megvették a kaszákat és azt a kovácshoz vitték kikalapáltatni.

A falunk iparosai közt pl. molnár, szabó, kovács, bognár, takács, tobak, fontos szerep jutott főleg aratáskor a bognárnak, a kovácsnak és a legfontosabb a molnárnak. A kikalapált kaszába a bognár nyelet csinált, majd ismét a kovácson volt a sor, hogy felszerelje.

A marokszedőknek pedig jó sarlót készítettek. A summások még a 12-13 éves lányokat is oda adták marokszedőnek, csak hogy tudjon megélni a család. A falu lakóinak nagy része pusztára járt aratni, ami szintén az Eszterházy herceg és a veszprémi püspökség tulajdona volt.

Olyan is akadt, aki szomszéd községbe - Kárába ment aratni, ami a Somsics gróf tulajdonát képezte.

Az aratás azzal kezdődött, hogy már hajnali 3-kor felkeltek kötelet fonni, általában fél 8-ra kész lett a kötél, akkor reggeliztek, majd kimentek a pusztára aratni.

A gabonát a férfiak kaszálták és a lányok, asszonyok szedték a kaszás után a markot. A markokat kévébe kötötték két marok volt egy kéve. A kévéket kepebe rakták, 18 kéve adott egy kepet.

Az aratás alatt bizony igen megszomjaztak, és ilyenkor a fiatalok mentek el vizért, amit dorikorsókban hoztak.

A korsókat betakarták vízköténnyel, hogy ne melegedjen meg annyira. De igen messze kellett menni vizért, a második dűlőbe és mire a tűző napon visszaértek már nem volt olyan jó, hiába takarták be a dorikorsót a köténnyel.

De ez a dorikorsó fura egy szerzet volt, mert csak állva lehetett inni belőle.

Volt olyan dorikorsó is aminek a fülén volt a lyuk ott kellett inni, a száján pedig szűrő, hogy ne menjen bele a szemét, de csináltak olyan korsót is aminek a szájján kellett inni a fülén nem volt lyuk.

Híres kut volt a határba a Szent-kut, amit azért hívtak így, mert az idősebbek szerint ott egyszer valamilyen jelenést láttak. Reggeltől délig arattak, délbe pedig asszonyok ebédesvékákba ebédet vittek mégpedig úgy, hogy a fejükre tekercest raktak - amit hol kötényből, hol más ruhadarabból csináltak - és arra rakták az ebédesvékát.

A délet alig várták már az aratók, mert akkor az ebéd mellé nem vizet ittak, hanem kaptak egy üveg bort.

Ebéd után 5 óráig arattak egyfolytában, akkor megették az uzsonnát és utána arattak este 8-9 óráig, míg össze nem kerültek.

Miután az aratással végeztek, megkezdődött a takarodás.

A gazdagabbak lovakkal, a szegényebbek ökrökkel mentek takarodni, ami annyit jelentett, hogy behordani a gabonát.

Mivel ekkor már volt olyan család ahol elfogyott a liszt, és nem volt mit enni buzát kellett nyomtatni.

Ez abból állt, hogy behoztak egy kocsi buzát, azt szép sorba lerakták a "szűrűbe".

"Szűrű"-nek nevezték azt a helyet, amit előre kijelöltek kinn a mezőn, és ezt még meg is vakarták, hogy tiszta legyen és a szemet tudják felszedni. A "szűrű" azért volt a mezőn, mert a faluba a házak olyan sűrűn voltak, hogy nem fértek meg a kertben.

Tehát ide rakták körbe szép sorba a búzát, hogy a feje kifelé álljon. Akkor erre rávezettek egy pár lovat. A lovak összeváltak kötve egymással és középen állt egy ember aki hajtotta őket körbe.

A lovak után ment két ember vitték a lapátot, hogy a lovak bele nem szemeteljenek a búzába. Az orrukon volt egy kosár amit általában iszalagból fontak és ez azért kellett, hogy ne tudják a búzakaralást felszedni.

Mikor a búzát jól megtipratták akkor megfordították a másik felére, hogy ebből is jól kitiprassák a lovak a szemet.

Ez nagyon nehéz dolog volt, mert vellával kellett visszaforgatni és ezt még háromszor megismételni, mire a lovak teljesen összetiporták a kévét.

Akkor aztán lerázták a „szómát” /szalma/, „legerőgyéték” az apraját, utána falapáttal feldobálták a levegőbe, hogy a polyvát fujja ki a szél. Azután összesöpörték és kézi rostával kirostálták. Ebből rendszerint lett másfél zsák buza, amit vittek rögtön a malomba.

Otthon aztán nagy volt az öröm, hogy új kenyeret ehetnek.

Miután megjelent a cséplőgép már valamivel könnyebb volt az aratás. Igaz, hogy cséplőgép is csak 1-2 volt a faluban, amit elkértek a cséplőgép gazdájától és honorárium fejébe bizonyos részét megkapta a gabonának.

Masinálás után a szemet összeszedték, kirostvával kirostálták és úgy került a malomba.

Az etető rakta a gépbe a búzát, 6 napszámot kapott, ami egy merce búzából állt.

A merce egy 30 liter nagyságu faedény volt.

Aratás után szintén nagy munka volt a magvas kender „nyűjése”, ami annyit jelent, hogy a magvas kendert szálankint kitepték.

Ezután 7-8 napig áztatták a kenderáztató árokban. Amikor már megtört a szára, akkor kikötötték /kimosták/, amikor megszáradt összetörték, nyomórudhoz vagdosták és csak utána „tilulták”.

„Tilulás” után megtiporták, hogy puhuljon meg és azután gyafalták /gereben/. Ami a gyafálás után visszamaradt, csöppüt, baókba kötötték felrakták a rokkára és abból fonták a zsákot. /A virágos kenderrel is ugyanigy bántak, csak az más időszakban/

A finom kenderből pedig a szép terítők, lepedők, rödösgatyák készültek. Ezekbe a munkákba bizony hamar koszos lett a ruha és ezt nagyon nehéz volt kimosni, mivel vászonból készült. Ezeket a ruhákat úgy mosták, hogy belerakták a pállósajtárba és ott reggeltől-estig hamusluggal öntözték.

A hamuslug úgy készült, hogy a pállósajtárt leterítették egy lepedővel, arra fahamut raktak, és azt öntözték forróvízzel, mert a forróvíz kioldta a hamuból a lugot.

Azután a ruhát teknőben kigyúrták, másnap reggel levitték az árokra, ott először deszkákhoz csapkodták, majd a mosófával ütötték.

Mikor ezzel készen lettek kiterítették a fűre.

Ősszel mikor megérett a szőlő hozzáláttak a szüret előkészületeihez. Kymosták a kádat, hordókat, meghívták a szomszédokat, rokonokat segítségnek és kezdőhették a szüret.

Az asszonyok szedték a szőlőt vékákba, kosarakba, a férfiak meg hordták a présházba a csöbrökbe /faedény, olyan mint a merce/ ahol sulykolták sulyokkal, amit egy nagyobb fatuskóból csináltak és a közepét kifúrták, abba rakták a nyelét.

Bezzeg hangos volt ilyenkor a szőlőhegy a sok nótától, meg a tréfás meséktől.

Ilyeneket énekeltek szüretkor:

„Szüretelünk, mustot iszunk nemsokára,
Szedjük a sok jó gyümölcsöt a kosárba,
Jó anyánk elrakja télre,
Jó gyermekek, jó gyermekek örömére.

*Csak az első!
Socorul kéim.*

vagy: Három hordó borom van kisangyalom,
Mind a három csapon van kisangyalom,
Egyik édes, másik jó,
A harmadik savanyó, ez ám a jó.

vagy: Mályva, mályva csipkés, fehér mályva
Válogat a legény a leányba,
Ha válogat, most van az ideje,
Hogy egye meg a válogatós fene.

vagy: Eltörött a sajtárom dugója,
Elhagyott a szeretóm a barna
Ha elhagyott majmegvár
Sej majmegvár
A koppányi dobogós kühidnél
A koppányi hid alatt, hid alatt
Lányok sütik a halat, a halat
Keszkenőbe takarják, sej takarják
A legénynek úgy aggyák, úgy aggyák."

Aztán mikor megjött az ebédidő, a gazdaasszony ebédesvékában ~~kihozta~~ az ebédet, - mert azt otthon szokták főzni - ami általában babgulyás és diós, mákos kalács szokott lenni.

Mikor aztán alkonyatkor abbahagyták a szüretet és hazakészülöttek, a gazdaasszony mindenkinek a vékájába rakott kalácsot, meg egy-két fűrt szőlőt.

Ősszel még a lányok az erdőre is mentek csemetét kapálni, makkot szedni, cserkészutat csinálni, de szerettek is az erdőre menni, mert sokat lehetett keresni. Egy nap megkerestek egy „selyemkeszkenő” /kendő/ árát.

Még nagy munka volt ősszel a kukorica betakarítása is, amit szintén a rokonok, szomszédok segítségével végeztek.

Amikor megérett a kukorica csumástól együtt leszedték, határba dobálták, kocsival hazavitték, és este összejöttek újból a jóbarátok, rokonok és kezdődhetett a kukoricafosztás.

Mikor végeztek a fosztással, akkor még nem mentek haza, hanem megkínálták őket egy kis ujjborral, amitől megjött a jókedv, és énekeltek, mulattak éjfélig.

Télen aztán már, hogy kevesebb volt a munka, jobban ráérték szórakozni az emberek.

A lányok, fiatal menyecskék este fonóházaknál összejöttek, fontak, majd mikor megunták a fonást előkerültek a legények is és táncoltak, mulattak. Ilyenkor szerettek kötekedő nótákat énekelni pl.:

„Rétestettem megégette a számat
Másöleli az én kedves babámat
Másölei más másis ül az ölébe
Más kacsingat világoskék szemébe

*hatal az első sorokat
leírni*

Lám megmondtam ne végy el, ne végy el,
Nem győzől el selemkeszkenővel,
Kettő kell a fejemre, nyakamra,
Harmadik a karcsu derekamra

Még azt mondják a koppányi legények,
Hogy vidékről hoznak szép feleséget,
Hoznak bizony olyat mint a bitófa,
Keze-lába úgy jár mint a sodrófa."

A férfiak pedig esténként kártyáztak, beszélgettek, és volt olyan idősebb néni, vagy bácsi, aki sok mesét tudott és Ő mesélt a gyerekeknek, de nem csak a gyerekek hallgatták, hanem a felnőttek is. Például ilyeneket meséltek:

„Bátyám lakodalmában én voltam a szakács. Beakartam fogniaz ökröket, nem találtam a szekeret.

Fölmentem a padlásra, összeraktam a szekeret, fölvezettem az ökröket, befogtam őket, nem volt járomszög. Fogtam a petrencerudakat, beledugtam a járomba, ippen jó.

Hanem most meg nem vót ostorom. Fogtam a nyomórudat, rákötöttem a rudalókötelet, csálij, hajsza, megyek a malomba.

Odaértem a malomba, keresem a mónárt zsák mögött, zsákba, pad alatt, sarokba, asztal alatt, garatba, sehol nincs.

Hogy nem találtam a mónárt kimentem. Ostoromat meg az ökrök elejbe tűztem.

Fölnéztem az ostoromra hát arra meg rákötött egy madár. Fölmásztam az ostoromra, elszedtem a madarakat és beleraktam az üngöm derekába.

Noisz vittek engem a madarak, vittek, vittek, evittek messzi.

Ott egy tóban mostak az asszonyok.

Mikor megláttak elkezdtek kiabálni. -Távozz sátán, távozz.-

Én meg úgy értettem, tágítsd a gatyád, tágítsd. Nekem több se köllött, megtágítottam a gatyámat a madarak mind elröpültek én meg beleestem a tóba. A tóból meg minden víz kifröccsent meg az a sok hal.

Arra jött egy csóréhasu cigánygyerek, összeszedte azt a sok halat az ünge derekába, mind elvitte. Még talán most is viszi ha azóta meg nem ette."

A gyerekek sem unatkoztak, mert Ők „fordulj bóhát” játszottak, güme-cseztek, labdáztek.

A „fordulj bóha” játéknál ezt énekelték:

„Fordulj bóha!

Nem fordulok.

Meddig?

Keddig.

Mit vársz?

Csókot.

Kitől?"

és az aki a kör közepében ül megmondja, hogy kitől vár csókot.

Télen karácsony előtt, adventbe az egész faluba megkezdődtek a disznóvágások. Rendszerint kitűzték a napot, meghozták a bort a hegyről, fokhagymát, vöröshagymát pucoltak, kést köszörültek, meghívták a segítséget és a bölléert /hentest/ aki ellátta a disznót.

Reggel mielőtt a disznót levágták volna, a segítségeket megkinálták pálinkával, utána a disznót megfogták és levágták.

Olyan is előfordult, hogy ha egy kicsit jobban a pálinkás üveg aljára néztek, elszaladt a disznó.

Miután leszurták és egy nagy tálba felfogták a vérét, jöhetett a pörkölés.

Kivitték a disznót az udvarra „szómát” raktak alá, hogy ne legyen sáros, utána az egész disznót teleszórták „szómával” és azt meggyújtották. Addig szórták a disznóra a „szómát”, míg szép piros nem lett a bőre. A pörkölésre azért volt szükség, hogy a disznó szőre lepörkölődjön.

Miután ezzel végeztek, a disznót lemosták és bontószékre rakták, a körmét lehúzták a lábáról és a gyerekeknek adták gyűrűnek.

A bontószéken hanyadt fektették, a hasát keresztalakban vágta fel, egy gyerekkel megszózták, és a kés hátával elütötték a kezét, hogy a macska ne vigye el a hust.

Azután a disznót szétszedték. Először a fejét, utána a lábakat.

A szalonnáját, amiből a zsirt sütötték, belerakták egy nagy vasfazékba /kondér/ a kövesztőlébe és megkövesztették, hogy a bőrét könnyebb legyen lehuzni. Miután a szalonna kikerült a kövesztőből, a lébe kukoricakását raktak, azt megfőzték és abból minden szomszéd kapott egy tányérral. Sőt a kását még „töpörtyü-vel” /tepertő/ is megszórták.

Ami kása megmaradt azt vérrel összekeverték, és a gazdaasszony a pecsenye meg a kolbász mellé azt sütötte meg vacsorára a vendégeknek.

Mert disznótorosra összehívták a komákat, jó barátokat is.

Vacsora után aztán szólt a citera, meg a nóta éjfélig.

Esté a környékbeli gyerekek nyársot dugtak.

A nyárs 4-5 águ gally volt, amelyre egy levelet tűztek, és ajtón, ablakon át jutatták be a házba, úgy, hogy a család feltétlen észrevegye, de aki vitte az rejtve maradjon.

Egy levélen például ez állt:

„Ugy hallottuk disznót öltek,

Sok hurkát, kolbászt töltöttek,

Rólunk el ne felejtkezzenek,

Rakják meg a nyársunkat, amennyire csak lehet”

Egy másikban pedig ez:

„A kendtek Jóska fia nem merte megfogni a disznófarkát,

Inkább a pálinkásüveg nyakát,

A Böske lányuk keverte a kását,

De bele hagyta ülni a kozmát”

A háziak a nyársra kolbászt, hurkát, süllhust, pogácsát tűztek. A nyársat ismét úgy kellett elvinni, hogy a háziak ne vegyék észre, azt aki elviszi. Ha a nyársra nem tettek semmit a házaik, akkor a kapu előtt elénekelték ezt a heccelő nótát:

„Nem baj hogyha nem is tettek,
Falják föl csak maguk mindet,
Mert sótalan is, zsirtalan is, főtelen is a kása,
Az a fősvény Pali bácsi kenje a szakállára”

/mindig a gazda nevét mondták/

Kedves téli szokás volt még a Luca-napi kottyolás.

Luca előtti este utrakeltek a legények és, főként a leányos házakat keresték fel. Kezükből bot, kóró, sőt a nagyobb legények még azt is megcsinálták, hogy egyes házaktól ellopták a kiskaput és arra ültek kottyolás közben.

Bekopogtak a házakhoz és megkérdezték:

- Szabad-e kottyolni?

Mindenhol megengedték.

Bementek, letelepedtek a botokra, kórókra, kiskapukra és elkezdték a mondókát:

„Kitty-kotty, kitty-kotty, majd hajnal lesz, majd megvirrad.

Kentek disznájának olyan hosszú kolbásza legyen mint a harangkötél, olyan vastag szalonnájálegyen, mint a mestergereenda.

Kitty-kotty, kitty-kotty. Kenteknek annyi csibéje legyen, mint földön a fűszál, égen a csillag. Annyi zsirja legyen, mint kutban a vizcsöpp. A kentek lánya belelépett a pocsojába, fölfröccsent a szoknyájára. De ekkor már keltek is föl, mert a gazdaasszony már hozta is a vizet, hogy leöntse őket.

Aki már fölkelte azt nem volt szabad leönteni, mert akkor a kottlós nem költi ki a tojást, hanem megissza.

Volt ahol még kukoricával is megszórták, és utána megkinálták őket borral, pogácsával. Ezután továbbálltak, másik házakhoz.

A háziak szigorúan vigyáztak, hogy a kottyolófákat el ne vigyék, mert vele a szerencsét is elviszik.

Luca-este a szomszédok megfaragták egymás kaputuzsarát, hogy a másik szomszéd el ne vigye a szerencsését.

Adventbe a legények megint összejöttek, és felöltöztek komédiába.

Ez abból állt, hogy minden féle maskarát huztak magukra, volt aki mennyasszonynak, volt aki vőlegénynek, kutjának, macskának öltözött fel, de úgy, hogy senki meg ne ismerje őket.

Igy járták a házakat, mókáztak, tréfálkoztak, csufolódtak.

Mire végigjárták a házakat, úgy elváltozott az öltözkük, hogy nem ismerték fel őket, ha véletlenül megegyeszer ugyanahhoz a házhoz kerültek. Advent után jött a várva-várt Karácsony. Az olyan házaknál, ahol kisebb gyerek volt, a nagymama kalácstésztából Adámot és Évát sütött, és ahol volt fenyőfa, ott az alá tették a kalácsbabákat.

Karácsony előtti este a szenteszte. Ekkor szoktak járni a faluban a nagyobb legények a betlehemmel, háromkirályoknak és pásztoroknak felöltözve.

Az ajtó előtt énekeltek egy-pár karácsonyi éneket és az ujszülött Jézust magasztalták. Miután végeztek, behívták őket a házba, megkinálták borral, pogácsával és még aprópénzt is adtak nekik.

Szenteste a falu apraja-nagyja mind az éjféli misére készülődött.

Miután megjöttek az éjféli miséről először mindig ettek valamint legtöbbször kocsonyát, mert a szegények is, ha máskor nem, hát karácsonykor kocsonyát főztek- és csak utána feküdtek rá le.

Karácsony éjjel majdnem minden családban az asztal alá tettek egy kéve szénát, egy szakajtó kukoricát, egy kalapácsot és a szemetet is az asztal alá söpörték.

A szemetet, meg a kukoricát aprószentekkor szokták kiönteni a tikoknak /tyuk/, mert attól nagyon tojnak.

A kéve szénát azért rakták oda, hogy a Jézus szamarának legyen mit ennie, a kalapácsot, vagy toprot /szekerce/, hogy Szent József tudjon dolgozni.

Karácsony után aprószentek /december 28./ előestéjén következett a korbácsolás.

A legények erre az alkalomra korbácsot fontak, amihez 8-9 szál fűzfa vesszőre volt szükség.

A korbácsoláskor is a legények inkább a lányos házakat látogatták, és ha beengedték őket akkor a család összes tagját megérintették a korbáccsal, és közben mindig a megfelelő szöveget mondták aszerint, hogy melyik testrészt érintették.

„Csusz a fejed föl ne fujja, körömméreg az ujjadon ne legyen, a térded-kalácsa le ne essen! Beteg ne légy, jó sütő, jó főző légy! Ha vizért künnek borér menj!”

A lányok bizony féltek a korbácsolástól, mert volt olyan legény, aki jól megütötte őket.

Volt olyan ház, ahol a gazda még a teheneit, lovait is megkorbácsoltatta, hogy egészségesek legyenek.

Aprószentek után nem sokáig kellett várni az újabb vigadalomra, mert hamarosan eljött a szilveszter.

A fiatalok a kocsmába mulattak, az idősebbek meg otthon ünnepelték a szilvesztert. Mikor az óra elütötte a 12-ét, mindenhol elénekelték a Himnuszt, és elszéledtek Újévet köszönteni:

Hála Isten, hogy megértük az Ujesztendő hajnalát,
Adja az édes Jézus, hogy még sokat megélhessünk
Erőbe, egészségbe, eltölthessünk
Adjon az Isten bő bort, bő buzát, lelki békességet.
a másik:

Adjon Isten minden jót az Ujesztendőben.
Fehér kenyér dagadjon a nyárfa tekenőbe.
Szegényember malacának egy hija se essék
Messze járjon a döghalál, burgonyabetegség.
A pincében, a kamrában minden legyen bőven,
Adjon Isten ami nincs az ujesztendőben.
Egészséget, boldogságot, a kocsinak kereket,
Csutorának feneket, hogy abból ihassunk eleget.

Új öröm köszöntött ránk az ujesztendő hajnalán,
Új örömmel mondom én is, amit a szívem kíván,
Egészséget, békességet, jószerencsét kívánok
Az egész családnak.

Újév után jött a farsang, amikor a falu népe megint csak evett, ivott, mulatott. A fiatal legények farsangkor is felöltöztek mindenféle maszkarába, és az utcán végig belondoztak, mulattak. Az idősebbek kimentek a szőlőhegybe, ettek, ittak és ha egy kicsit többet ittak a kelletténél, akkor mikor hazajöttek mindig elmesélték, hogy látták a szépasszonyokat, meg a tündérlányokat táncolni a levegőbe. Ilyenkor még a faluba is hallották a nótázást, muzsikálást. A mozgalmas téli hónapokat sem követték a szerény hétköznapok, mert farsang után hamarosan jött a husvét.

Régen az emberek már husvét előtt egy héttel elkezdtek böjtölni. Egy nap csak egyszer laktak jól, és hust egyáltalán nem ettek. Nagyszombaton aztán megkezdődött a sütés-főzés.

Akinek ujszülött keresztgyereke volt, az paszitát vitt. A paszita kálácsból, huslevesből, mástésztából, forgácsfánkból, aszalt szilvából és egy üveg borból állt. A paszitát a gyerek születése után még egy hétig vitték.

Paszitát nemcsak husvétkor, hanem amikor valakinek született keresztgyereke, akkor is vitték.

Minden keresztanya azon versengett, hogy melyik visz szebb pirostojást,

és kalácsot a keresztgyerekének.

A tojást megfestették pirosra, és volt ahol gicával himezték, volt ahol úgy vakarták törött börotvával, vagy jó erős késsel.

Az volt a lényeg, hogy kemény legyen amivel vakarnak, mert csak úgy lehetett szép fehérre kivakarni.

Kedvelt minta volt a páva virágcsokorral a csőrében, a szentgyörgy virág /gyöngyvirág/, búzaklász stb.

Gicával inkább rozmaringot, fenyőágot szoktak himezni.

A lányok meg szépen felöltöztek ünneplőbe, felvették a szalagos ingüket, pirosbársony szaknyájukat, ami alatt legalább öt kikeményített pöntő volt és a kapuba várták a legényeket, akiket a szép köszöntőért megajándékoztak pirostojással.

Néha, ha a mama nem látta, még egy csókot is kapott a legény réadásnak, aminek jobban örült, mint a tojásnak.

A legények a tojást amit a lányoktól kaptak összeütötték egy másikkal és amelyik tojása nem tört össze, azt igazán szerették.

Ugy mint ma is, régen is különböző alkalmakra különböző ruhát viseltek, és minden korosztálynak is megvolt a maga viselete.

A legszebb ruhát nagyobb ünnepekkor, különösen husvétkor a föltámadási körmenetbe vették fel az emberek.

Olyan házaknál, ahol legény volt már pár nappal előtte mosták, rödülték a gatyát. Alul a szarát kirojtozták és cifrára kivarták.

Igy mentek a föltámadási körmenetbe.

Rödösgatya koppányi fehérhimzéssel, kézzel kivarott ing, kék-posztó pruszlik, kis szélű ugynevezett csárdáskalap, rozmaringgal, jácinttal kitűzve.

Az idősebbek akkor nadrágba, kabátba voltak, de csizma az mindenkinek volt. Csak úgy ragyogott a szára.

A fiatalok csizmáján még sarkantyú is volt, kivált aki legények tartotta magát, és jó módban volt.

A lányok szinte fehér ruhába, a fiatalasszonyok, menyecskék selyemkendővel a fejük alul menyecskésen bekötve, felül tül, vagy mint mondták tilángli kendővel azon szépen átlátszott az alsó rózsás, sárga, piros rózsákkal, zöld levelleivel, volt fekete, piros, sárga, zöld színben.

Az idősebbek valamivel szerényebben öltöztek, nekik már jó volt a kasmirkendő, de az is mindenféle mintával.

De még az öregasszonyoknak is be volt kötve a fejük felül szövet, vagy bársony, vagy selyem kendővel ki milyen idős volt.

Lábukon cipő, vagy cifratutyi. A fiatalokon 7-8 fehér pöntő is volt a szoknya alatt. A szoknya általában, ha nagy ünnep volt fekete színű selyem, volt és az is mindenféle színű virágos mint a kendő.

Rétlijüket fehérhimzéssel varrták ki kézzel. Mindenkinék volt bőven selyem, szövet, kasmir, delén. Mikor milyen ünnep volt.

Lábukon fehér bütykös harisnya és fekete alapon, piros és zöld esetleg sárga színnel cifratutyi.

A régi viselet tartozéka volt még a selyem vállkendő, ami szintén fekete selyemből készült, ugyan olyan diszítéssel mint a szoknya.

Hétköznap kétrészes piros bécsi szoknyát, piros karton, pirospargit, kékpargit szoknyát viseltek. A menyecskek hétköznap kasmirkendővel kötötték be jobbára fejüket. Az idősebbek csárdás füstöszoknyát, meg fekete brunner szoknyát veseltek.

A férfiak nem csak husvétkor, hanem minden ünnepen szép fehér rődösgatyát viseltek, bő-ujju kézzel himzett inget és sötétkék posztómellényt viseltek. Télen csak anyiból változott meg az öltözkük, hogy rődösgatyá helyett, sötétkék posztónadrágot viseltek, ami szorosan a lábukhoz simult és fekete zsinoros diszítés volt rajta.

Egész évben cifrakapcát hordtak, de ami télre volt azt vastagabb gyapjuból kötötték.

A menyecskek között folyt a verseny, hogy melyik tud cifrább tutyit kötni, és szebben ki himezni a férje ingét, mert a koppányi fehérhimzést majdnem minden menyecske tudta.

Hétköznap a rődösgatyára huztak még egy gatyát, ez volt a komiszgatyá. Azért hívták komiszgatyának, mert abban etettek, dolgoztak és nagyon bepiszkolódott. Azt tartották a legnagyobb parasztnak, akinek a legromdább és legrongyosabb volt a komiszgatyája.

Télen hétköznap etetéskor sem csertélték ki a ruhéjukat, hanem kékfestő-kötényt kötöttek maguk elé.

A férfiak és az asszonyok egyaránt csizmát huztak, ha sár volt, télen pedig a cifratutyi tetejére a klumpát.

Az 1920.-as évekkel teljesen megváltozott a népviselet.

Mivel Törökkoppány Tolna és Somogy határán van így egyszer hol Tolnához, hol Somogyhoz tartozott. 1920. után a népviselet majdnem teljesen olyan lett mint Tolnában.

Ünnepen a pirosbársony szoknya alá 4-5 pöntöt /alsószoknyát/ vettek, és a derekukhoz az alsószoknyák alá jobb és baloldalt pufándlit tettek. / A pufándli lényegében egy kispárna volt. /

Minél szorosabbra kötötték a pufándlit, annál szebben állt a szoknya. Ehhez általában fehér csipkebluzt viseltek, piros, rózsaszín vagy kék szalaggal diszítve. Fejükön pillét hordtak, aminek egy közepe egy négyzet alakú doboz volt, akkora, hogy a kontyuk beleférjen. Ezt a dobozt selyem kendővel vonták be és a kendő két lógó sarkába keménypapírt varrtak, hogy a pille két "szárnya" egyenesen elálljon mind két .

oldalt. A kész pillék aztán cintányérral diszítették, hogy minél cifrább legyen. Hétköznap nem volt kötött népviselet, mindenki olyat hordott, amilyen volt neki, de a pufándlit hétköznap is hordták.

Nagy hagyománya volt Törökkoppányban a paprikázásnak.

A paprika az egy játék, amit husvétkor játszottak először és utána egész hónapban paprikáz~~tak~~ ünnepeken, reggeli után és mise előtti időben.

Ezt általában az utcán "játszód~~t~~ák", mert elég nagy hely kellett neki. 8-10 férfi kellett hozzá. Minden résztvevő hozott magával egy méteres botot, olyant mindt seprünyél, vagy a vasvilla nyele milyen vastag.

A paprikát kemény fából faragták, tyuktojás nagyságu és alaku volt. Alját laposra faragták, hogy megtudjon állni. Kell~~ett~~ még egy 2 méteres deszka és egy tégl~~a~~ a játékhoz. A deszka egyik vége a téglán, másik fele a földön volt, hogy lejt~~sen~~. A paprikát a magasabb végére rakták.

A ját~~kos~~ok között volt 2 gazda, ezek válogatták ki maguknak a csapatok tagjait. Mikor kialakult a két csapat, sorsolással eldöntötték, melyik csapat legyen kint és melyik bent.

A kinti csapat feladata volt a guruló paprikát megfogni és gyorsan bedobni, a bentlévő csapat~~társ~~uknak akit mártogatónak nevez~~tek~~.

Ugyanis a bedobott paprikát elkellett kapni és az ott lévő deszkához érinteni.

A benti csapat tagjai pedig sorban egymás után a deszka mögé állva 2-3 méterre egyenként a botjukkal a paprikát megkellett dobni, hogy az minél messzebb szálljon.

A dobójátékosnak az elszállt botja után kellett futni és azt behozni. Ha előbb beért és megérintette a deszkát mint a bedobott paprika, akkor újra dobhatott.

Ha a paprika ért be előbb akkor botja kint maradt. Egy dobó több társa kint maradt botját is behozhatta.

Amikor a benti dobócsapat tagjai mind kint maradtak, akkor helyet cseréltek, és a kint lévő csapat tagjai jutottak dobáshoz.

Igen kemény, férfias játék volt a paprika megfogása, elkapása. Erős dobás következtében szinte vészesen süvített el az ember mellett. Igen kedvelt játék volt.

Sokszor ~~apapa~~ és fia, néha még nagyapa és unoka is játszott együtt. A lányoknak is meg volt a maguk szórakozása, nem csak a férfiaknak. A lányok -főleg vasárnap délután- összefogó~~z~~va végig sétáltak az utcán és daloltak:

"A fútcán végig megyünk,
Lassen megyünk nem sietünk,
Haj ruzsa haj, haj ruzsa haj."

Vagy a templom hátuljánál volt olyan hely, ahol nótáztak, vagy körbenállva karikáztak:

"Körbe, körbe, karikába
Minden kislány a babáját várja,
Azért jöttünk ide karikázni,
Itt fogjuk a babánkat megvárni."

Haja, haja, kukorica haja,
Beteg a szeretóm édesanyja,
Addig is legyen egészsége,
Mig nem leszek a fiaim felesége.

Kék asztalom, zöld a padom,
Szolgálgény a galaombom,
De nem bánom ha szolga is,
Lehet abból jó gazda is.

A lányok főleg tavasszal meg nyáron labdáztak, gümecseztek, pigéztek. A gümecset ketten játszották.

Leültek egymással szemben a földre, öt gümecset /lapos kvicsot/ négy sarokra az ötödiket pedig középre helyezték. Megegyeztek, hogy melyik kezd. A kezdőjátékos felvette a középben lévő gümecset, feldobta a levegőbe és a földről gyorsan felkapott egyet, de amit földobott azt is el kellett kapni.

Utána mind a kettőt feldobta és a harmadikat is felszedte a földről, és ezt csinálta mindaddig, míg az összeset fel nem szedte a földről. Azután meg a markában lévő öt gümecset feldobta a levegőbe, és közben gyorsan lerakott egyet a földre, és ezt ismét addig csinálták, míg mind az öt gümecs újból a földön nem volt.

Akkor megint felvette a középső gümecset és meg feldobta, a földön levő 4-et mind egyszerre kellett felkapni a földről.

Még azt is csinálták, hogy feldobták mind az öt gümecset és a kézháttal kellett elkapni. Mindegyik játékos addig csinálta, míg el nem tévesztette. Ha eltévesztette akkor a másik csinálhatta. Ezt legtöbbször az iskolában szokták játszani a lányok. Leültek az iskola pítarba szünetekben és mindenről megfélekedve játszottak. Az sem igen zavarta őket, hogy a szép

fehér péntőjük ^opros lesz.

A pigézés is nagyon kedvelt játéka volt a gyerekeknek. Annál is inkább szerették, mert ezt fiu,-lány játszhatta. A pigét is ketten játszották. Csináltak a földön egy lyukat arra keresztbe rátettek egy botot ez volt a pige. /két vége hegyes/

Még egy bot kellett a játékhoz, amivel a pigét kellett megdobni. Ha a dobó játékos eltalálta a pigét és a másik aki kint volt el tudta kapni, akkor ő jöhetett be dobni.

Ha a dobó játékos nem találta el a pigét, ahova elszállt a botja, a kinti játékos onnan megcélozhatta pigét, és ha eltalálta akkor bejöhett dobni. Ezen kívül meg labdázta, gombozta, kergetőztek a gyerekek.

Falunkban az egyik legjelentősebb esemény a lakodalom volt.

Most kétféle lakodalmast szeretnék leírni.

Ez^kközül az egyik már 150-200 éves is van, és egy idős néni mesélte el nekem, de már ő is az öreganyjától hallotta:

„ Mondja a szülő a fiának.

- Édes fiam nősülj meg.

A fiu igazat adott az anyjának.

Anyámasszony menjünk el kérjük meg azt a lányt.

El is mentek, meg is kérték, el is ment a lány.

És ahogy kérték annyi kendőt adott, hogy kikefűlt belőbe két „kéri zászló” / a kéri zászlót a násznagyok vitték egy botra feltűzve, és ki volt cifrázva szalmaszálla fűzött pattogatott kukoricával/

Közeledik a lakodalom.

Híjják az násznagyokat, vőfényeket.

A vőfények ~~kap~~ kalapját felivarrták bokrétával és pántlikát varrtak rá.

Jöttek a násznagyok, szépen fölöltözve az esküvőre.

Patkós csizma a lábukon, és fekete nadrág vitézkötéssel kidiszítve, és fekete pruszli, ami szintén vitézkötéssel volt kidiszítve és rajta ezüst színű gurcsi gomb /akkora mint az inggomb, csak az alja lapos, a teteje meg hegyes és egy ezüst kapocs van az aljára erősítve, azt varrták a ruhára/, vagy vászon ümög, amien gomb nem volt, hanem madzag fogta össze három helyen is.

Az esküvőre a násznagyok mentek elől, vitték a két „kéri zászlót”.

Utána a bokrétás kalapos vőfények vezették a menyasszonyt. Utána a vőlegény szülei vezették karomfogva a vőlegényt. Amikor hazajöttek az esküvőről, a füstökonyhába már el volt készítve a gyékény szék, oda fogatták be a gazdaasszonyok a menyasszonyt meg a vőlegényt.

A menyasszonynak attak egy kalányt /kanalat/, hogy kóstolja meg a levest.

Utána adtak neki fakalányt, hogy keverjen meg minden féle ételt, ami a kemence tetején főtt cserépfazékban.

Enn a tűzhelyen főtt a káposzta nagy lábosban disznóhussal.

A menyasszony azt is megkóstvta és nagyon tetszett neki.

Anyámasszony meg egy süteményt adott ajándékba a menyasszonynak.

Azután apámuram meg egy csutora bort adott neki.

Mentek a vendégek. A férfiaknak a vállány mindnek ott volt egy csutora teli borral, ezt vitték ajándékba.

A csutorákat bevitték a lakodalmasszobába és mindannyi vitt magával egy kis korsót amibe öntötték és abba ittak.

Vacsora előtt a menyasszonyt beköszöntötték. Mikor meg vót a vacsora utána került sor az ajándékok átadására.

Az ajándékokat egy nagy asztalra rakták rá.

Keresztszüleitől a menyasszony kapott egy szép faragott böcsőt, amibe gyönyörű szüetett abroszok, párnák voltak. „

A másik lakodalmass az 1920-30-as években terjedt el.

1931.-ben a rádió is műsorára tűzte a koppányi-lakodalmassst.

A lakodalmassra már jóval előtte készülődtek.

Mivel akkor még süteményt nem sütöttek, a gazdasszonyokat csak péntekre hívták. A férfiakat már előbbre, mert disznót kellett vágni, később már sátrat is csináltak. A gazdasszonyok meg sok „likaskálácsot” /peracet”, diós, mákos kalácsot, meg sokféle rétest sütöttek./

Mikor pénteken este a gazdasszonyok végeztek a főzéssel, mosgatással, vacsora után bementek a szobába a csaplárosokkal együtt és körbe táncoltak.

A gazdasszonyokon előlgombos „ümög” /ing/ volt és ebbe egy fakalacsal tűztek, így mentek a táncba.

Másnap a menyasszonyt, az esküvőre fehér hóruhába öltöztették adtak rá 6-7 „slingüt” péntöt, tornyos koszorúja és nyikorgós cipője volt.

Az esküvő után volt a lakodalmass háznál az unevezett sirató, ahova a falu apraja-nagyja elment, aki nem volt meghívva.

A kapuból nézték, hogy táncol a menyasszony az udvarba. A gazdasszonyok meg kalácsal, rétesselel, kuglóffal megkinálták őket.

Vacsorakor ahány tál ételt behoztak annyi féle köszöntőt mondtak.

A köszöntőket az elsővőfény szokta mondani, így mindig ő ment elől csak utána a gazdasszonyok.

Amikor behozták a levest ilyen köszöntőt mondtak:

„Ime itt az első tál ételt behoztam,

Hogy el ne ejtsem sokat imádkoztam.

Mögöttem még vagy 20 személy vagyon,

Az ő kezüket is süti igen nagyon,

Ezért hát előttem ne tántorogjon senki,
Mert a nyakát leforrázom neki.
Jóétvágyat kívánok"

Mikor a pörköltre került sor ezt mondta:

"Itt a finom paprikás,
Amitől a vendégek csusszák, másszák egymást,
Jóétvágyat kívánok"

Mikor a pecsenyére került a sor azt így köszöntötte be:

"Fekete rucának sárga a lába,
Mind a két násznagynak tátva van a szája.
Jóétvágyat kívánok"

Vacsora után még mondtak egypár tréfás köszöntőt a menyasszonyra és a
vőlegényre. Például:

"Menyasszony az inge alatt,
Fogott egy kis bogarat,
Picikét, feketét,
Megcsipta a fenekét."

"Szomszédunkba kötélgyártó,
Északon a szolga biró,
Keleten a lelki atya,
Vőlegényen nincsen gatyá."

Ezután következett az est egyik fénypontja.

A nyoszolyólányok, nyoszolyóasszony és végül a menyasszony kiköszöntése az
asztaltól.

A vőfény kezében háromszál gyertyával középre állt, és meggyújtva az első
gyertyát ezt énekelte:

"Muzsika szó hágosan,
Lábomra komótosan
Kérem náasznagy urakat
Kérem alázatosan
Kerítsék ki karomra,
Kerítsék ki karomra,
A nyoszolyólányokat."

A nyoszolyólányok /kettő volt/ az asztal tetején jöttek ki, akkor a
zenészek egy gyors csárdást kezdett a vőfény jól megforgatta őket, majd
ujból elnénekelte a kikérőt, csak a végén a nyoszolyóasszonyt kérte.
Most már 2 -szer énekelte el a kikérőt, és a második gyertyát is meg-

gyujtotta.

Mostmár háromszor énekelte el a kikérőt és mikor a menyasszony is kijött az asztal tetején, a zenészek el kezdtek muzsikálni, és abban sem hagyták éjfélig, amikor is a legnagyobb esemény a menyecske-tánc következett. Az ujasszony felöltözött menyecske ruhába. /pirosbársonyszoknya, szallagos-ing, pille/

A vőfény a közepre vezette, az ujember ott állt mellettük egy tányérral és egy égő gyertyával a kezében.

A vőfény elkezdte a köszöntőt:

„Ime itt áll előttünk az ékes menyasszony,
Hogy menyecske fejjel először mulasson,
E kéve pénzből új cipőt varrasson.
Táncoljon hát vele mindenki egy kurtát,
De vigyázzanak, hogy le ne tapossák a cipője sarkát,
Gondoljanak arra, hogy drágáért varrták,
És tömjék meg jól bankóval a markát.
Az ujember kezében van egy üres tányér,
Én kezdem a táncot, a többi még ráér,
Menjenek el addig tizesért, huszasért,
Huzd rá cigány, huzd rá az új házaspárért.”

Ekkor a zenészek gyors csárdásba kezdtek, a vőfény meg jól megforgatta az új menyecskét. Majd aki még táncolni akart vele az az ujember tányérjába tette a pénzt és elkiáltotta magát. Enyim az új menyecske- mikor már nem igen táncoltak a menyecskével, akkor az ujember elfujta a gyertyát, földhöz vágta a tányért, fölkapta az ujasszonyt és kiszaladt vele. Ezután táncoltak egész éjjel és feggel fele elszéledt a nép.

Hát így élt régen nagymultu falunk, ilyen szokásai, népviselete volt. Ma már ezekből a szokásokból alig él valami, talán csak a lakodalmasból a menyecske-tánc. És milyen jó lenne ha az a sok szép játék is élne, amit régen játszottak a gyerekek, mert akkor biztosan nem unatkoznánk annyit, mint most.

Hát ezekből igyekeztem összegyűjteni valamit a jövőnek, hogy mennyire sikerült azt nem tudom.

4223

A régi falusi ház alaprajza.

